

Ehdotus Kuopion kaupungin osallisuusmallista

Lähidemokratiajaosto 27.05.2025 § 16
4286/00.01.02/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
Sirkka-Liisa Piipponen

puh. 044 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

hyvinvoinnin edistämisen johtaja Janne Hentunen

Lähidemokratiajaosto päättää:

- a. ehdottaa osaltaan Kuopion kaupungin osallisuusmalliksi Meidän Kuopio - osallisuusmallia.
- b. pyytää osallisuusmallista lautakunnilta ja muilta tahoilta lausunnot ja tehdä vaikutusten arvioinnit.
- c. että Meidän Kuopio osallisuusmallista tehdään vaikutusten arvioinnit.

Päätös

Lähidemokratiajaosto päätti:

- a. ehdottaa hyvinvoinnin edistämisen lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle Kuopion kaupungin osallisuusmalliksi Meidän Kuopio - osallisuusmallia.
- b. pyytää osallisuusmallista lautakunnilta ja muilta tahoilta lausunnot.
- c. että Meidän Kuopio -osallisuusmallista tehdään vaikutusten arvioinnit.

Lähidemokratiajaosto hyväksyi lisäksi esittelijän tekemän täydennyksen Kuopion itäisen maaseudun kylien sijoittumisesta Riistaveden ja Vehmersalmen maaseuturaatien alueisiin oheisen liitteen mukaisesti.

Selostus

Lähidemokratiajaosto asetti 15.4.2025 kokouksessaan Kuopion kaupungin osallisuusmallin luonnoksen vireille ja varasi vaikuttamismahdollisuudet asukkaille, eri toimijatahoille sekä muille osallisille.

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin luonnokseen tuli paljon vapaamuotoista palautetta ja jonkin verran uusia ehdotuksia toimenpiteiksi.

Osallisuusmallin valmisteluvaiheessa kuntalaisilla, henkilöstöllä ja eri toimioilla on ollut mahdollisuus vaikuttaa esitykseen seuraavanlaisesti:

- Pitäjäraadeille, asukasyhdistyksille ja keskeisille muille yhdistyksille järjestettiin työpajatyypinen keskustelutilaisuus maanantaina 28.4.2025 klo 17–19 pääkirjaston kokoussalissa (Maaherrankatu 12). Tilaisuudessa keskityttiin aluedemokratiaan ja vapaan kansalaistoiminnan tukemiseen.
- Kuopion osallisuusmallin valmisteluun pystyi osallistumaan vastaamalla sähköisen lomakkeen kysymyksiin. Kysely oli avoinna 17.4.-8.5.2025.
- Vammaisneuvostolle oli keskustelutilaisuus 28.4.2025 klo 13 alkaen Teamsin välityksellä. Vammaisneuvoston antoi lausuntonsa osallisuusmallista.
- Länsirannan kylien ry:lle oli keskustelutilaisuus 6.5.2025 klo 17 Teamsin välityksellä. Länsirannan kylät ry:n (LYT) toimitti lausunnon.

Lähidemokratiajaosto kokoontui 13.5.2025 työpajaan, jossa käytiin läpi osallisuusmallin luonnokseen saadut palautteet, kannanotot ja lausunnot. Lähidemokratiajaosto päätti antaa lisää aikaa osallisuusmallin luonnoksessa ehdotettujen toimenpiteiden jatkovalmisteluun.

Ehdotettava osallisuus- ja vuorovaikutusmalli pitää sisällään:

- a) keinot kaupungin perustoiminnassa tapahtuvaan vuorovaikutteiseen palvelukehittämiseen
- b) tuen vapaaseen kansalaistoimintaan (tilat, avustukset, neuvonta) ja
- c) lähidemokratian.

Seuraavaksi on kuvattu osallisuusmallin luonnokseen saatu keskeinen palaute ja muutokset osallisuusmallin luonnoksesta ehdotukseen.

A) Keinot kaupungin perustoiminnassa tapahtuvaan vuorovaikutteiseen palvelukehittämiseen

Palautteissa ja kannanotoissa arvioitiin, että osallisuus- ja vuorovaikutusmallin luonnoksessa ehdotetut toimenpiteet soveltuvat asetettuun tavoitteeseensa kaupungin perustoiminnan muuttamiseksi osallistavammaksi. Osallisuusmallikyselyn vastaajat arvioivat, että soveltuvimmat toimenpiteet ovat: tuki päätösten ennakko vaikutusten käyttöönoton laajentaminen, perustoiminnan kehittäminen ja sen näkyväksi tekeminen sekä osallisuuden edistämisen kirjaaminen kaikkien palvelualueiden toimintasääntöön. Heikoimmat arviot soveltuvuudesta annettiin hyvien väestösuhteiden foorumille ja kaupunginjohtajan nimeämälle sisäiselle osallisuustyöryhmälle.

Vammaisneuvosto ehdotti Kuopion väestön monimuotoisuuden huomioimista osallisuusmallissa ja vammaisvaikutusten arvioinnin sisällyttämistä kaikkeen päätöksentekoon. Kaupunki tiedostaa erilaisten väestöryhmien tarpeiden tunnistamisen tärkeyden. Kaupungissa toimivat nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lakisääteisiä vaikuttamistoimielimiä, joiden jäsenten osaamisen hyödyntämistä kaupungin palveluiden suunnittelussa lisätään. Kaupunki kehittää eri väestöryhmien tarpeiden huomioimista kaupungin perustoiminnassa, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta, osana kaupungin henkilöstölle suunnattua koulutusta ja sisäisessä osallisuustyöryhmässä. Kehittämisen kohteena on myös saavutettavat ja esteettömät osallistumisen tavat (erilaiset viestintämuodot, tulkkauspalvelut, esteettömät tilat ja saavutettavat digitaaliset ratkaisut). Tältä osin osallisuustyö on hyvin pitkäjänteistä työtä.

Foorumien sisällöt ja toimintamallit tarkentuvat myöhemmin.

B) Tuen vapaaseen kansalaistoimintaan (tilat, avustukset, neuvonta)

Palautteen antajat arvioivat, että osallisuusmalliluonnoksen ehdotus siitä, että kaupunginvaltuuston päättämästä toimintamäärärahasta (vuonna 2025 yht. 180 000 euroa) suunnataan tulevaisuudessa vahvemmin suoraan yhdistyksille alueiden kehittämiseen (esim. kylä- ja asukasyhdistykset, kaupunginosayhdistykset) yleisavustusten kautta, arvioitiin tukevan nykyistä enemmän vapaata kansalaistoimintaa. Ehdotuksella olisi toteutuessaan positiivisia vaikutuksia asukkaiden mahdollisuuksiin osallistua, vaikuttaa ja harrastaa.

Palautteessa mainittiin, että avustuksen hakemisperusteet puuttuvat. Kuopion kaupungilla on nykyisin yli 10 eri avustusta asukkaiden ja toimijoiden haettavana. Nyt suunnitellulla avustuksella tuettaisiin yhdistysten, yhteisöjen ja asukkaiden toteuttamaa yhteisöllistä toimintaa Kuopiossa. Kerta-avustus olisi tarkoitettu monenlaiseen yhteisöllisyyttä lisäävään, kaikille avoimeen toimintaan koko Kuopion alueella ja se olisi haettavissa läpi vuoden. Tarkemmat kriteerit valmistuvat myöhemmin.

C) Lähidemokratia

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa ehdotetut dialogit Kuopion keskeisellä kaupunkialueella saivat runsaasti kannatusta. Aiheet nousisivat ilmiöistä ja asukkaiden hyvinvoinnin tilasta. Palautteissa kannatettiin maaseuturaadeille ehdotettuja tehtäviä. Pitäjäraati-nimen säilymistä toivotaan. Lähidemokratiajaosto kannattaa nimen vaihtamista osoituksena toiminnan laajenemisesta. Maaseuturaatien tehtäviin sisältyy lisäksi jonkin tasoisen toimintasuunnitelma ja -talousarvion laadinta.

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa ehdotettuun maaseuturaatien aluejakoon tuli eniten muutosehdotuksia seuraaviin alueisiin: läntinen maaseutu, eteläinen maaseutu, Karttula, Riistavesi, Vehmersalmi. Osallisuusmallin luonnosta muutettiin maaseuturaatien osalta siten, että aluejaossa korostetaan kylien toiminnallista yhteistyötä. Riistavesi ja Vehmersalmi muodostavat omat maaseuturaatinsa siten, että itäinen maaseutualue sisältyy ko. pitäjäraatialueisiin. Maaseuturaateja on kahdeksan: Etelä-Kuopio, Juankoski, Karttula, Länsi-Kuopio, Maaninka, Nilsjä, Riistavesi, Vehmersalmi. Itäinen maaseutualue sisältyy Riistaveden ja Vehmersalmen alueisiin.

Maaseuturaatien toimintaan osoitetaan vuosittain määräraha, joka on kaikille maaseuturaadeille saaman suuruinen. Maaseuturaadeille suunnatusta toimintamäärärahasta (vuonna 2025 yht. 180 000 €) suunnataan jatkossa vahvemmin suoraan yhdistyksille alueiden kehittämiseen (esim. kylä- ja asukasyhdistykset) yleisavustusten kautta. Lisäksi talkooraha ja tuotantotuki on haettavissa alueen kehittämiseen ja toimintaan. Kaupunginvaltuuston hyväksymästä toimintamäärärahasta esitetään maaseuturaatien rahoitukseksi esimerkiksi 85 prosenttia ja Meidän Kuopio –yhteisö- ja tuotantotukiin sekä yleisavustuksiin 15 prosenttia.

Vaikutusten arvioinnit ja lausuntopyynnöt

Meidän Kuopio -osallisuusmallin ehdotuksesta tehdään tavanomaista tarkemmat vaikutusten arvioinnit (maaseutuvaikutukset, lapsivaikutukset, päätösten vaikutusten ennakkoarviointi) ja

pyydetään lausunnot Kuopion kaupungin lautakunnilta ja muilta tahoilta kuten pitäjäraadeilta ja kyläyhdistyksiltä.

Kaupungin johtamisjärjestelmäuudistuksen vaikutukset demokratia- ja osallisuusasioihin

Lähidemokratiajaoston toimikausi päättyy 31.5.2025. Lähidemokratiajaoston tehtävät siirtyvät hyvinvoinnin edistämisen lautakunnalle 1.6.2025 alkaen.

Vaikutusten arviointi

-

Liitteet	4286/2025 Keskustelutilaisuus 280420205 yhteenveto
	4286/2025 LYT- lausunto osallisuusmalli maaseuturaati 08052025
	4286/2025 Vammaisneuvosto lausunto osallisuusmalliluonnos 07052025
	4286/2025 Kysely vastausyhteenveto osallisuusmalli
	4286/2025 Muistio osallisuusmalli ja maaseuturaatijako alueidenpalaveri 20052025
	4286/2025 Meidän Kuopio osallisuusmalli lähidemokratiajaosto 27052025
	4286/2025 Kuopion Itäinen maaseutu jakoehdotus